

הנדון: דיון אשפוז בהפרדה מגדרית בתחום בריאות הנפש - מידע והמלצות לטיפול מיטבי באוכלוסייה הטרנסית

ביום שני, 17.6.24 יערך דיון בכנסת בנושא אשפוז בהפרדה מגדרית בתחום בריאות הנפש. לדיון זה נרשם ארגון "שוברות שוויון" והועלו מכתבים של "בצלמו" ו"בוחרים במשפחה", ארגונים אלה חרטו על דגלם לתקוף את הקהילה הטרנסית ולערער על זכות הקיום הבסיסית של אנשים טרנסים ועל הישגיה המועטים של קהילה מוחלשת.

על אף שדיון זה אינו מתעסק בקהילה הטרנסית, ועוסק בסוגיה מורכבת ביותר שאי אפשר לתלותה רק במגדר (למשל ב-2 מתוך 5 המוסדות שנבחנו בדו"ח מרבית התלונות הן של נפגעים גברים), ועל אף שהדו"ח שפורסם ב-4.4.24 ואילו מתייחסים במכתבים הנ"ל מקדיש פסקאות מעטות לנושא המדגימות הלכה למעשה שהקווים המנחים בנושא אינם מיושמים, בחרו כאמור הארגונים המדוברים לתקוף את הקהילה הטרנסית.

אנו מוחים על כך שבדיון בכנסת ישראל יושבים נציגים שקוראים לאנשים טרנסג'נדרים "מתחזים", וטוענים למסוכנות של אנשים טרנסג'נדרים שנמצאים במצבי מצוקה כגון אשפוז פסיכיאטרי. זאת על אף שהמחקר בעולם מצביע על כך שאנשים טרנסג'נדרים נמצאים בסיכון גבוה פי ארבעה¹ להיות קורבנות של עבירות ולא מבצע עבירות, וכן שטיפול נפשי מיטב לאוכלוסייה זו הינו טיפול שמכיר בזכות המגדרית של מטופלים ומתייחס בהתאם לסוגיות הפרדה מגדרית.

משרד הבריאות פרסם ב-2021 את נוהל מספר 90.01 להנגשה תרבותית של שירותי בריאות נפש לאנשים על הקשת הטרנסית². נוהל זה נכתב בעזרת ידע המקצועי והקהילתי של רופאים, עובדים סוציאליים, חברי וחברות קהילה ומשפחותיהם, ואושר על ידי מנהלת האגף לבריאות הנפש במשרד הבריאות. הנוהל מפרט את הרקע לנחיצותו ושלל קווים מנחים להתנהלות שירותי בריאות הנפש. מעבודתנו בשטח וכן מהמשתמע בדו"ח, אין אכיפה של קווים מנחים אילו, והקהילה הטרנסית ממשיכה לספוג יחס משפיל ולא הולם במוסדות הנ"ל. כל דיון בהפרדה מגדרית בתחום בריאות הנפש חייב להטמיע את הקווים המנחים הנ"ל ולוודא שמערכת בריאות הנפש פועלת בסטנדרטים מקצועיים העדכניים ביותר בטיפול באנשים טרנסג'נדרים, ואנו מצפים מהמדינה להחזיק בעמדה זו.

לסיכום, אין ספק כי האוכלוסייה הטרנסית סובלת מנהלי ההפרדה המגדרית הקיימים היום במערכת בריאות הנפש, קודם כל **בשל מאי-קיומם של הקווים המנחים**, המופיעים בדו"ח "טרנספורמציה ממשלתית". שנית, אין ספק שבמוסדות האשפוז בפרט, ובמערכת ברה"ן בכלל, **הנהלים הקיימים היום אינם תואמים את צרכי האוכלוסייה והמלצות גורמי המקצוע.**

יתרה מכך, דו"ח הממ"מ מדגיש בפנינו גם את **היעדר המחקר המהימן בנושא**. משום כך, נמליץ לועדה לפעול להרחבת המחקר על צרכי אוכלוסיות מגוונות במערכת בריאות הנפש, לצד שימור הידע הקיים בארגונים הקהילתיים, לשם פיתוח מדיניות אפקטיבית ומבוססת ראיות.

¹ Flores AR, Meyer IH, Langton L, Herman JL. Gender Identity Disparities in Criminal Victimization: National Crime Victimization Survey, 2017-2018. Am J Public Health. 2021

² <https://www.gov.il/he/pages/mtl-90-01>

נתונים:

סקרים במדינות שונות מעריכים כי 0.5%-2% מהאוכלוסיה הם אנשים טרנסים, קרי, מי שזהותם המגדרית אינה בהלימה עם המגדר המצופה מהם מתוקף המין בו סומנו בלידתם. על אף התקדמות משמעותית שנעשתה בשנים האחרונות, מצב הקהילה הטרנסית עדיין חמור והיא נתונה לאפלייה שיטתית, מערכתית וחברתית.

בין השאר בשל לחץ מיעוטים ואפלייה, אנשים על הקשת הטרנסית מתמודדים עם בריאות נפש בשיעורים גבוהים בהשוואה לאוכלוסיה הכללית, כגון אובדנות, דיכאון, חרדה, פוסט טראומה מורכבת ועוד. כך למשל ממצאי סקר המכון הישראלי לחקר המגדר ולהט"ב (2019) לגבי אובדנות בקרב הקהילה הטרנסית בישראל:³

- **78%** חשבו אי פעם בחייהם על התאבדות;
- **48%** ניסו להתאבד אי פעם בחייהם;
- למעלה משליש חשבו באופן רציני על התאבדות במהלך השנה האחרונה. מתוך מי שחשבו על התאבדות בשנה האחרונה, כשליש ניסו להתאבד.

נתונים אלה דומים לנתונים המוכרים מחו"ל:

- נתונים ממחקרים שונים מצאו ש-40% או יותר מהאנשים הטרנסים ניסו להתאבד לפחות פעם אחת בחייהם.⁴
- שיעור האובדנות הגבוה ביותר הוא בקרב נוער טרנסי: סקר משנת 2022 מצא כי מעל מחצית מהנוער הטרנסי והא-בינארי שקלו התאבדות בשנה האחרונה; 1 מתוך 5 בני נוער על הקשת הטרנסית (טרנסים וא-בינארים) ניסו להתאבד בשנה האחרונה.⁵

על אף הצורך האקוטי בשירותי בריאות בכלל ובריאות נפש בפרט, תחום זה נותר חסום ופוגעני לקהילה הטרנסי. דו"ח הלהט"בופוביה של האגודה למען הלהט"ב לשנת 2023⁶ חושף באופן עקבי שהקהילה הטרנסית סובלת מיותר אלימות משאר הקהילה (עלייה של 16% בדיווחים ב-2023), כאשר 14% מדיווחים אלה מתייחסים למסודות מערכת הבריאות והרווחה. בנוסף, ממצאי סקר המכון הישראלי לחקר המגדר ולהט"ב (2019)⁷ מראים כי ישנה אפלייה שיטתית בשירותי בריאות בישראל לקהילה הטרנסית. כך למשל:

- **64%** חוו יחס שלילי או יחס מפלה מאיש צוות רפואי בעת קבלת שירותי בריאות בגלל זהותם המגדרית;
- כ-**40%** דיווחו על מצבים שבהם סירבו לטפל בהם בשל זהותם המגדרית;
- **57%** דיווחו כי נמנעו מלגשת לטיפול רפואי שהיו זקוקים לו בגלל חשש מיחס שלילי.
- **36%** דיווחו על תוקפנות מילולית בעת שהותם במקום הטיפול, **6%** דיווחו שתקפו אותם פיזית במקום הטיפול;
- כ-**80%** דיווחו על כך שהיו במצבים שבהם חששו לגשת לטיפול בגלל חשש מיחס מפלה מאיש צוות רפואי.

³ סיגל גולדין, מאפיינים וצרכים של קהילת הטרנס* בישראל בדגש על נושאי בריאות ורווחה: דוח סיכום מחקר סקר ארצי. תל אביב: מרפאת לוינסקי, לשכת הבריאות המחוזית ת"א, 2020. <https://bit.ly/3Om5uVs>

⁴ <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32345113/>

⁵ <https://www.thetrevorproject.org/survey-2022/#suicide-risk>

⁶ האגודה למען הלהט"ב, דוח הלהט"בופוביה לשנת 2022: <https://www.lgbt.org.il/lgbt-phobia>

⁷ סיגל גולדין, מאפיינים וצרכים של קהילת הטרנס* בישראל בדגש על נושאי בריאות ורווחה: דוח סיכום מחקר סקר ארצי. תל אביב: מרפאת לוינסקי, לשכת הבריאות המחוזית ת"א, 2020. <https://bit.ly/3Om5uVs>